

Наталія І. Чухрай, Ігор Я. Кулиняк, Любов Р. Прийма
**ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВЩИНИ**

У статті на основі аналізу стану розвитку машинобудування в Україні та Львівській області, рівня ресурсного забезпечення їхньої виробничо-господарської діяльності виокремлено групи ресурсів, які відіграють найважливішу роль в забезпеченні розвитку підприємств машинобудівного комплексу. Сформовано систему показників оцінювання рівня ресурсного забезпечення розвитку машинобудівних підприємств. За допомогою кластерного аналізу згруповано машинобудівні підприємства Львівщини за рівнем забезпечення матеріально-технічними, фінансовими та трудовими ресурсами.

Ключові слова: ресурсне забезпечення; матеріально-технічне забезпечення; фінансове забезпечення; трудові ресурси; кластерний аналіз; машинобудівне підприємство.

Форм. 1. Рис. 3. Табл. 2. Літ. 11.

Наталія И. Чухрай, Игорь Я. Кулиняк, Любовь Р. Прийма
**ОЦЕНКА УРОВНЯ РЕСУРСНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ
МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЛЬВОВЩИНЫ**

В статье на основе анализа состояния развития машиностроения в Украине и Львовской области, уровня ресурсного обеспечения их производственно-хозяйственной деятельности выделены группы ресурсов, которые играют важнейшую роль в обеспечении развития предприятий машиностроительного комплекса. Выделена система показателей оценки уровня ресурсного обеспечения развития машиностроительных предприятий. С помощью кластерного анализа сгруппированы машиностроительные предприятия Львовщины по уровню обеспечения материально-техническими, финансовыми и трудовыми ресурсами.

Ключевые слова: ресурсное обеспечение; материально-техническое обеспечение; финансовое обеспечение; трудовые ресурсы, кластерный анализ; машиностроительное предприятие.

Nataliya I. Chukhray¹, Ihor Y. Kulyniak², Liubov R. Pryima³
**ASSESSMENT OF RESOURCE SUPPORT AT MACHINE-BUILDING
ENTERPRISES IN LVIV REGION**

On the basis of the analysis of the state of mechanical engineering in Ukraine and Lviv Region in particular, the resource levels of their production and business activities are allocated which play the most important role in the development of machine-building enterprises. The system of indicators for evaluating the resource level of machine-building enterprises is determined. Using cluster analysis the machine-building enterprises of Lviv Region have been grouped by their material technical, financial and human resources provision.

Keywords: resource support; material and technical support; financial support; human resources; cluster analysis; machine-building enterprise.

Постановка проблеми. Машинобудування має важливе значення для технологічного переозброєння всіх видів економічної діяльності (галузей виробництва) та зміцнення економіки України загалом. У сучасних умовах машинобудуванню належить особлива роль у прискоренні науково-технічного прогресу та забезпеченні комплексної механізації та автоматизації виробництва.

¹ National University "Lviv Polytechnics", Ukraine.

² National University "Lviv Polytechnics", Ukraine.

³ National University "Lviv Polytechnics", Ukraine.

Для ефективного розвитку машинобудівних підприємств однією з необхідних умов є наявність ресурсів, задіяних в процесі діяльності підприємства і є фактором внутрішніх резервів, ефективне використання яких дає змогу забезпечувати як потреби підприємства зокрема, так і потреби суспільства загалом. На даний час рівень ресурсного забезпечення машинобудівних підприємств є слабким, тому виникає потреба в оцінюванні забезпеченості підприємств ресурсами для ефективного його розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ресурсного забезпечення як основної умови ефективної діяльності підприємства розглядають в своїх працях багато науковців: О. Ємельянов [2], О.М. Масліченко [8], В.Є. Новицький [9], Н.Г. Ревенко [10], О.І. Шаманська [11] та ін.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. У науковій літературі немає єдності думок щодо складових ресурсного забезпечення розвитку, оскільки умови функціонування сучасного підприємства характеризуються динамічністю та невизначеністю середовища, в якому воно функціонує. Водночас недостатньо уваги приділено оцінці рівня ресурсного забезпечення, що й вимагає додаткових досліджень у цьому напрямі.

Метою дослідження є оцінювання рівня ресурсного забезпечення розвитку машинобудівних підприємств, зокрема Львівщини, та їх групування за рівнем забезпечення матеріально-технічними, фінансовими та трудовими ресурсами.

Основні результати дослідження. Ресурсне забезпечення розвитку підприємства можна визначити як сукупність певних видів ресурсів (матеріальних, технологічних, трудових, фінансових, інформаційних, інтелектуальних) і джерел їх формування, що безпосередньо беруть участь у процесах розвитку підприємства або можуть бути мобілізовані з метою забезпечення широкомасштабного використання його потенційних можливостей та переходу підприємства до якісно нового стану [8].

Значення та вплив ресурсів на ефективність роботи машинобудівного підприємства визначається роллю, яку відіграє ресурс для досягнення цілей підприємствами [7].

Слід зазначити, що ресурсне забезпечення підприємства кожного виду економічної діяльності характеризується структурою необхідних і доступних ресурсів, залежно від галузевої приналежності, характеру виробництва, місцезнаходження; системою прийняття рішень щодо ресурсного забезпечення розробки та виконання ресурсних стратегій, оптимальним співвідношенням ресурсів для досягнення певних цілей розвитку підприємства.

Суттєвий внесок в обсяги реалізованої продукції машинобудівного комплексу Львівщини здійснюють такі підприємства, як ТзОВ «Леоні Ваерінг Системс УА ГМБХ», ПАТ «Іскра», ПАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», ДП «Стрийський вагоноремонтний завод», ЗАТ «Завод комунального транспорту», ДП «Львівський державний завод «Лорта», ДП «Львівський радіоремонтний завод» [1].

Проведені авторами дослідження дали можливість виокремити групи ресурсів, які відіграють найважливішу роль в забезпеченні розвитку підприємств машинобудівного комплексу [2; 7; 9; 10]:

- матеріальні-технічні ресурси (основні фонди та частка обігових фондів, а саме малоцінні та швидкозношувальні предмети, пакувальні матеріали, паливо, електроенергія, сукупність спеціалізованих знарядь, предметів та способів праці, за допомогою яких виробляються певні види однорідної продукції або надаються послуги, що задовольняють однорідні потреби);
- фінансові ресурси (кошти та грошові надходження для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат та стимулювання працівників);
- трудові ресурси (управлінський чи трудовий персонал, зайнятий на підприємстві за основною чи допоміжною діяльністю);
- інформаційні ресурси (сукупність технологічних елементів, які реалізують функції збирання, збереження, обробки, передавання й доведення до користувачів інформації в організаційно-управлінських системах з використанням вибраного комплексу технічних засобів та наявністю, крім рутинних операцій, елемента творчого характеру, тобто людського фактора, який не підлягає регламентації та формалізації).

Для ефективного розвитку підприємства важливим є оцінювання використання його ресурсів. При цьому потрібно оцінити ступінь залучення ресурсів до господарського обігу, ступінь використання активної частини потенціалу та ефективність вкладених ресурсів у формування та розвиток ресурсного потенціалу. Під оцінюванням ресурсного забезпечення підприємства розуміється визначення величини економічних ресурсів, якою воно володіє в натуральному і вартісному вираженні [7; 9].

Умовою розвитку ресурсного потенціалу підприємства є не тільки абсолютне збільшення його рівня, а й забезпечення ефективного його використання з урахуванням якісних характеристик ресурсного потенціалу. Кількісні характеристики покликані оцінити обсяг і швидкість відтворення окремих ресурсів і в цілому ресурсного потенціалу, а якісні характеристики, своєю чергою, є основою для визначення ефективності використання ресурсів. Використання кількісних і якісних характеристик ресурсного потенціалу підприємства надають можливість: проаналізувати початковий рівень розвитку ресурсного потенціалу; виявити сформовані диспропорції між ресурсами підприємства; виділити пріоритетні напрямки розвитку ресурсів; визначити, виходячи з досягнутого рівня і напрямів розвитку діяльності підприємства, припустимі виробничі, соціальні та економічні навантаження [5].

Оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом необхідне для забезпечення найповнішого й раціонального використання ресурсів підприємства. Важливо охарактеризувати не тільки наявний, але й фактично використовуваний обсяг ресурсів. Тому система показників оцінювання управління ресурсним потенціалом повинна включати показники, що характеризують наявність, склад, стан ресурсів і показники ефективності використання ресурсів. При оцінюванні ресурсного потенціалу й ефективності його використання необхідно чітко уявляти структуру потенціалу, основні характеристики складових елементів, їх співвідношення й використання в процесі виробництва [11].

На основі аналізу наукових джерел та власних досліджень виокремлено систему показників оцінювання рівня ресурсного забезпечення розвитку

машинобудівних підприємств, результати розрахунку яких наведено в табл. 1. Для розрахунку показників використано дані фінансової звітності (зокрема, балансу та звіту про фінансові результати) з інформаційної бази даних про емітентів цінних паперів України, що розміщена на сайті www.smida.gov.ua.

Групування машинобудівних підприємств за рівнем ресурсного забезпечення розвитку пропонуємо провести за допомогою кластерного аналізу, основна мета якого – знаходження груп подібних об'єктів у вибірці [4].

Якщо оцінкові показники мають різні одиниці вимірювання, то їх стандартизують за середнім квадратичним відхиленням [3; 6, 76]:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}, \quad (1)$$

$$\text{де} \quad \bar{x}_j = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m x_{ij}; \quad S_j = \sqrt{\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m (x_{ij} - \bar{x}_j)^2} = \sqrt{\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m x_{ij}^2 - \bar{x}_j^2};$$

i – номер спостереження (об'єкта), $i = 1, 2, \dots, m$ (m – кількість підприємств);
 j – номер показника (фактора), $j = 1, 2, \dots, n$ (n – кількість досліджуваних показників); x_{ij} ($i = \overline{1, m}; j = \overline{1, n}$) – значення j -го показника для i -го об'єкта; x_j , S_j ($j = \overline{1, n}$) – середнє арифметичне та середньоквадратичне відхилення початкових показників для j -ї ознаки; z_{ij} ($i = \overline{1, m}; j = \overline{1, n}$) – нормоване значення j -го показника для i -го об'єкта.

Внаслідок стандартизації показників (табл. 1) за формулою (1) отримано матрицю розміром $m \times n$ нормованих значень спостережень z_{ij} (табл. 2).

Для побудови дендрограми, яка відображає послідовне об'єднання об'єктів у кластери, застосовано комп'ютерну програму «Statistica» (рис. 1–3). На вертикальній осі відкладено машинобудівні підприємства, а на горизонтальній – міжкластерні евклідові відстані.

За результатами дослідження (рис. 1), машинобудівні підприємства Львівської області за рівнем забезпечення матеріально-технічними ресурсами можна поділити на два кластери: перший – підприємства з потужним рівнем матеріально-технічного забезпечення, які постійно займаються виробничою діяльністю і формують великі виробничі об'єднання: ПАТ «Іскра», ПАТ «Львівський інструментальний завод», ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», ПАТ «Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод», ПАТ «Радехівський ремонтно-механічний завод», ПАТ «Конвеєр», ПАТ «Науково-виробниче об'єднання «Термоприлад» ім. В. Лаха», ПАТ «Зміна», ПАТ «Проектно-конструкторський інститут конвеєробудування», ПАТ «Городоцький механічний завод».

До другого кластеру увійшли підприємства, які характеризуються незначним рівнем матеріально-технічного забезпечення, невеликими обсягами виробленої продукції, та підприємства, які через складний фінансовий стан були змушені тимчасово припинити виробництво продукції або займаються в основному другорядними видами діяльності – ПАТ «Дрогобицький машинобудівний завод», ПАТ «Дрогобицький завод автомобільних кранів», ПАТ «Завод «Львівсьільмаш».

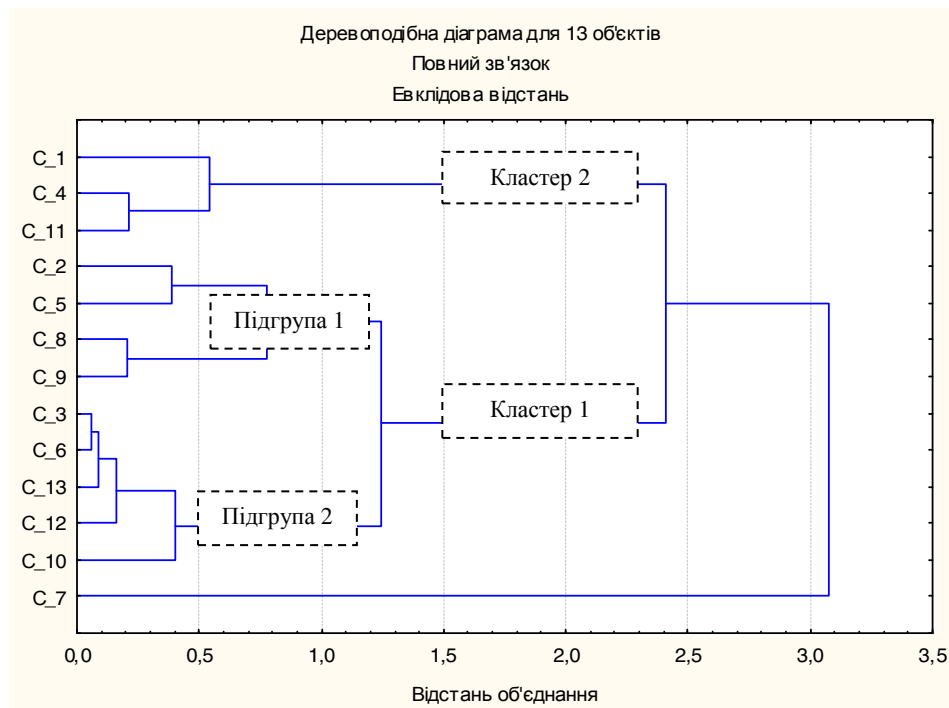
Таблиця 1. Вихідні дані для оцінювання рівня ресурсного забезпечення розвитку машинобудівних підприємств, розраховано на основі даних машинобудівних підприємств

Група ресурсів	Показники	Значення показників, 2013 р.												
		C_1	C_2	C_3	C_4	C_5	C_6	C_7	C_8	C_9	C_10	C_11	C_12	C_13
Матеріально-технічні ресурси	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,28	0,41	0,16	0,41	0,05	0,30	0,27	0,32	0,48	0,23	0,29	0,26	0,61
	Матеріаловіддача, грн/грн	2,36	1,92	2,43	1,29	1,93	2,00	0,00	2,07	4,20	1,22	2,85	2,44	1,15
	Фондовіддача, грн/грн	0,86	2,00	4,94	0,34	2,51	3,65	0,24	1,63	3,79	1,98	0,13	5,11	1,65
	Питома вага матеріальних витрат в операційних витратах	0,46	0,50	0,45	0,27	0,58	0,50	0,00	0,29	0,26	0,74	0,26	0,78	0,72
Фінансові ресурси	Коефіцієнт автономії	0,58	0,22	0,79	0,07	0,60	-0,37	0,97	0,74	0,73	0,74	-0,92	0,92	0,28
	Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,57	0,00	0,68	-1,75	0,20	2,10	0,05	0,01	0,35	0,54	1,82	0,71	-0,38
	Коефіцієнт фінансової стійкості	1,36	0,38	5,71	0,11	1,53	-0,30	30,52	2,88	2,77	2,79	-0,48	10,8	0,40
	Коефіцієнт оборотності активів	0,20	0,67	0,97	0,13	1,15	1,19	0,21	0,45	1,89	0,59	0,05	1,44	0,75
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,35	3,12	1,28	0,60	1,85	-5,56	0,21	0,61	2,59	0,76	-0,09	1,58	2,12
	Рентабельність активів	0,00	0,01	0,08	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,14	0,04	0,17	0,00	0,00
	Рентабельність власного капіталу	0,00	0,03	0,10	0,00	0,04	0,88	0,00	0,00	0,19	0,05	0,00	0,00	0,00
Трудові ресурси	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,77	1,00	4,89	0,81	1,31	0,37	2,39	1,03	1,96	2,51	0,12	8,68	0,85
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,01	0,56	2,41	0,52	1,01	0,27	1,96	0,27	1,03	1,36	0,05	1,16	0,85
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,01	0,03	0,00	0,03	0,00	0,13	0,00	0,05	0,66	0,00	0,19	0,07
	Продуктивність праці (виробіток), тис. грн/особу	99,6	184,2	98,6	25,4	199,2	84,6	51,3	63,2	102,2	181,8	182,9	100,7	59,1
	Фондоозореність, тис. грн/особу	116,0	91,9	19,9	75,5	79,3	23,1	212,7	38,7	27,0	91,6	1402,4	19,7	35,9
Середня кількість працівників, осіб	106,0	1789,0	112,0	736,0	1467,0	60,0	3,0	205,0	216,0	212,0	10,0	23,0	68,0	

Примітка: C_1 – ПАТ «Дрогобицький машинобудівний завод»; C_2 – ПАТ «Іскра»; C_3 – ПАТ «Львівський інструментальний завод»; C_4 – ПАТ «Дрогобицький завод автомобільних кранів»; C_5 – ПАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»; C_6 – ПАТ «Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод»; C_7 – ПАТ «Радехівський ремонтно-механічний завод»; C_8 – ПАТ «Конверс»; C_9 – ПАТ «Науково-виробниче об'єднання «Гермоприлад» ім. В. Лаха»; C_10 – ПАТ «Зміна»; C_11 – ПАТ «Завод «Львівськешаш»; C_12 – ПАТ «Проектно-конструкторський інститут конвєрєсубудування»; C_13 – ПАТ «Городоцький механічний завод».

Таблиця 2. Нормоване значення i -ого показника за j -им підприємством, складено за результатами досліджень

Група ресурсів	Показники	$Z_{ij} (i = \overline{1,m}; j = \overline{1,n})$												
		C_1	C_2	C_3	C_4	C_5	C_6	C_7	C_8	C_9	C_10	C_11	C_12	C_13
Матеріально-технічні ресурси	Коефіцієнт придатності основних засобів	-0,75	-0,92	-0,83	-0,35	-1,06	-0,84	0,96	-0,83	-0,81	-1,09	-0,45	-0,86	-0,89
	Матеріаловіддача, грн/грн	1,45	0,82	0,20	1,49	0,58	0,25	-0,86	1,09	0,96	0,24	1,50	0,13	0,25
	Фондовіддача, грн/грн	-0,14	0,91	1,33	-0,50	1,08	1,31	0,76	0,61	0,76	1,26	-0,57	1,36	1,31
	Питома вага матеріальних витрат в операційних витратах	-0,56	-0,81	-0,70	-0,64	-0,60	-0,72	-0,86	-0,87	-0,91	-0,41	-0,47	-0,63	-0,66
	Коефіцієнт автономії	-0,01	-0,40	-0,44	0,03	-0,25	-0,11	-0,28	0,16	-0,42	-0,28	-1,42	-0,42	-0,30
Фінансові ресурси	Коефіцієнт маневреності власних коштів	-0,02	-0,63	-0,50	-2,59	-0,84	1,09	-0,38	-0,67	-0,78	-0,49	2,50	-0,48	-1,24
	Коефіцієнт фінансової стійкості	1,26	-0,23	1,97	0,09	1,10	-0,08	2,83	2,59	1,53	1,89	-0,79	2,14	-0,13
	Коефіцієнт оборотності активів	-0,62	0,07	-0,36	0,12	0,55	0,65	-0,36	-0,17	0,69	-0,44	-0,03	-0,29	0,36
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,38	2,66	-0,20	0,79	1,57	-2,65	-0,36	0,01	1,36	-0,26	-0,23	-0,25	2,31
	Рентабельність активів	-0,95	-0,62	-0,79	-0,07	-1,10	0,07	-0,38	-0,68	-0,98	-1,02	0,14	-0,66	-0,70
Трудові ресурси	Рентабельність власного капіталу	-0,95	-0,60	-0,78	-0,07	-1,07	0,50	-0,38	-0,68	-0,94	-1,01	-0,10	-0,66	-0,70
	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,93	0,42	1,57	1,09	0,78	0,25	-0,13	0,49	0,75	1,59	0,07	1,59	0,51
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,69	-0,04	0,35	0,68	0,34	0,20	-0,18	-0,37	-0,13	0,38	-0,03	-0,36	0,51
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,95	-0,62	-0,82	-0,07	-1,08	0,07	-0,37	-0,68	-1,07	-0,36	-0,10	-0,61	-0,60
	Продуктивність праці (виробток), тис. грн/особу	-0,92	-0,53	0,44	-0,64	-0,50	0,93	-0,34	-0,44	-0,14	0,32	-0,46	1,15	0,29
Фондоозброєність, тис. грн/особу	1,06	-0,63	-1,14	-0,51	-0,65	-1,06	1,13	-0,71	-0,93	-1,12	1,15	-0,61	-1,11	
Середня кількість працівників, осіб	-0,15	1,15	0,71	1,15	1,15	0,13	-0,78	1,14	1,06	0,80	-0,69	-0,54	0,82	

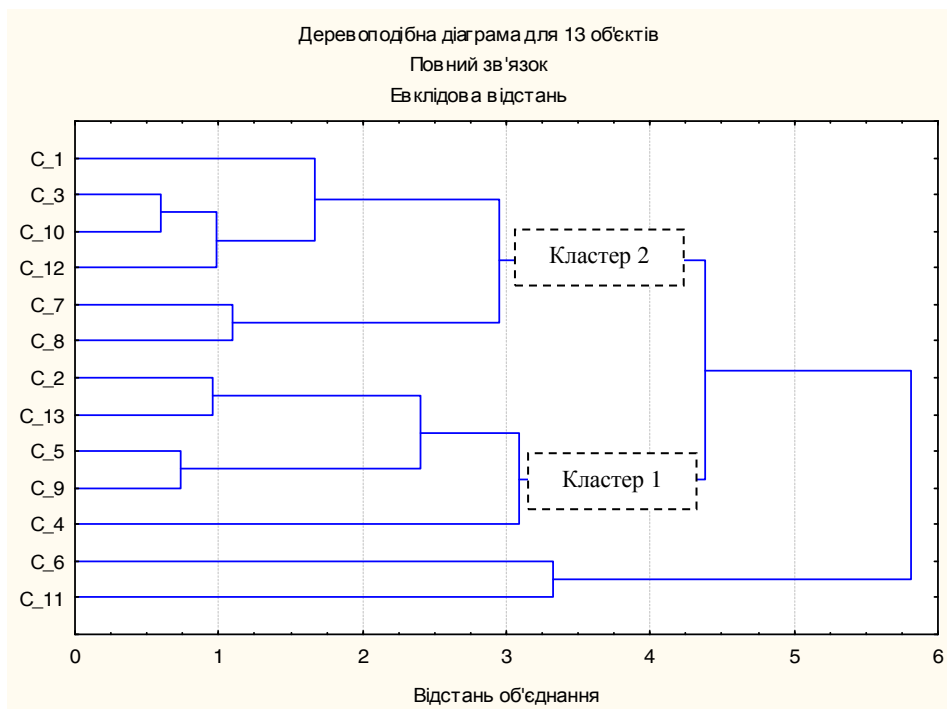
Рис. 1. Дендродіаграма кластерного групування машинобудівних підприємств Львівщини за рівнем матеріально-технічного забезпечення, 2013 р., побудовано за результатами досліджень

За рівнем забезпечення фінансовими ресурсами доцільно виокремити два кластера (рис. 2). Перший кластер складають підприємства із стабільним фінансовим станом і високими результатами діяльності, що дає змогу швидко акумулювати фінансові ресурси: ПАТ «Іскра», ПАТ «Дрогобицький завод автомобільних кранів», ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», ПАТ «Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод», ПАТ «Завод «Львівсільмаш», ПАТ «Городоцький механічний завод». До другого кластера належать підприємства з низькими фінансовими результатами фінансової діяльності, які не в змозі швидко накопичити необхідний фінансовий ресурс: ПАТ «Дрогобицький машинобудівний завод», ПАТ «Львівський інструментальний завод», ПАТ «Радехівський ремонтно-механічний завод», ПАТ «Конвеєр», ПАТ «Зміна», ПАТ «Проектно-конструкторський інститут конвеєробудування».

За рівнем забезпечення трудовими ресурсами варто виокремити дві групи підприємств (рис. 3): до першої групи належать підприємства з високими показниками продуктивності та високим рівнем праці персоналу: ПАТ «Іскра», ПАТ «Львівський інструментальний завод», ПАТ «Дрогобицький завод автомобільних кранів», ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», ПАТ «Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод», ПАТ «Конвеєр», ПАТ «Науково-виробниче об'єднання «Термоприлад»

ім. В. Лаха», ПАТ «Зміна», ПАТ «Проектно-конструкторський інститут конвеєробудування», ПАТ «Городоцький механічний завод. До другої групи можна віднести підприємства із незначною технічною оснащеністю праці персоналу і низькими результатами роботи: ПАТ «Дрогобицький машинобудівний завод», ПАТ «Радехівський ремонтно-механічний завод», ПАТ «Завод «Львівсільмаш».

Рис. 2. Дендрограма кластерного групування машинобудівних підприємств Львівщини за рівнем фінансового забезпечення, 2013 р., побудовано за результатами досліджень

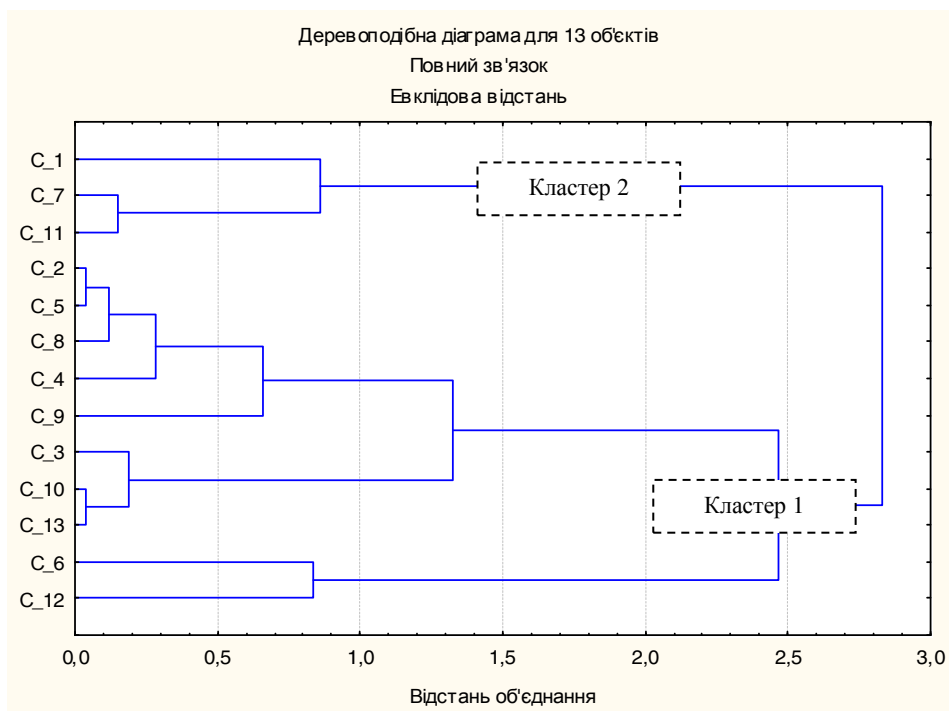
Виходячи з того, що ресурсне забезпечення розвитку машинобудівних підприємств визначається як сукупність певних видів ресурсів (матеріально-технічних, фінансових, трудових та інших), які безпосередньо беруть участь у процесах розвитку підприємств, то результати проведених досліджень можуть бути використані керівництвом аналізованих підприємств з метою виявлення його потенційних можливостей та переходу підприємств до якісно нового стану.

Виходячи з вищевикладеного матеріалу, можна зробити такі **висновки та окреслити перспективи подальших досліджень**:

1. Головним чинником розвитку машинобудівних підприємств є ефективне забезпечення ресурсами: матеріально-технічними, фінансовими, трудовими, інформаційними та іншими. Групування машинобудівних підприємств за рівнем їх ресурсного забезпечення надасть можливість виокремити однорідні групи підприємств з подальшим виявленням ефективності використан-

ня ресурсів, тенденцій їх зміни, виявлення резервів підвищення ефективності ресурсного забезпечення, встановлення контролю за використанням ресурсів тощо.

Рис. 3. Дендрограма кластерного групування машинобудівних підприємств Львівщини за рівнем забезпечення трудовими ресурсами, 2013 р., побудовано за результатами досліджень

2. Ефективне матеріально-технічне ресурсне забезпечення надасть підстави встановити нормальний хід виробничого процесу, виявити резерви підвищення ефективності їх використання, розробити заходи для їх мобілізації. За результатами дослідження, машинобудівні підприємства Львівської області за рівнем забезпечення матеріально-технічними ресурсами можна поділити на два кластери. Перший кластер – це підприємства з потужним рівнем матеріально-технічного забезпечення, які постійно займаються виробничою діяльністю і формують великі виробничі об'єднання. До другого увійшли підприємства, які характеризуються незначним рівнем матеріально-технічного забезпечення, невеликими обсягами виробленої продукції, та підприємства, які через складний фінансовий стан змушені тимчасово припинити виробництво продукції або займаються в основному другорядними видами діяльності.

3. Аналіз фінансового забезпечення діяльності підприємств необхідний для пошуку резервів збільшення доходів (прибутку), підвищення рентабельності та інших фінансових показників, мобілізації фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для нормального фінансування виробничо-господарської

діяльності тощо. За рівнем забезпечення фінансовими ресурсами доцільно виокремити два кластери. Перший кластер складають підприємства із стабільним фінансовим станом і високими результатами діяльності, що дає змогу швидко акумулювати фінансові ресурси, а до другого належать підприємства з низькими фінансовими результатами фінансової діяльності, які не в змозі швидко накопичити необхідний фінансовий ресурс.

4. Аналіз забезпечення машинобудівних підприємств трудовими ресурсами здійснюється з метою виявлення резервів підвищення продуктивності праці працівників. За рівнем забезпечення трудовими ресурсами варто виокремити дві групи підприємств: до першої групи належать підприємства з високими показниками продуктивності та високим рівнем праці персоналу; до другої групи можна віднести підприємства з незначною технічною оснащеною праці персоналу і низькими результатами роботи.

5. Слід зазначити, що ресурсне забезпечення підприємств враховує спрямування, розширення, поповнення і відтворення джерел ресурсів і через можливість участі ресурсів у функціонуванні та розвитку машинобудівних підприємств дає можливість формувати його ресурсний потенціал.

Подальші дослідження слід спрямувати на розробку дієвого організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку машинобудівних підприємств, який би враховував рівень ресурсного забезпечення та результати діяльності однорідних груп підприємств певного регіону.

1. До дня працівників машинобудування: Прес-реліз // Головне управління статистики у Львівській області // lv.ukrstat.gov.ua.

2. *Ємельнов О., Курило О.* Ефективність використання виробничих ресурсів підприємства та їх вплив на експлуатаційні витрати // Схід.— 2009.— №8. — С. 63–66.

3. *Жерліцин Д.М., Жерліцина Д.М.* Групування регіонів у прийнятті рішень в управлінні бюджетними ресурсами територій // Нове в економічній кібернетиці: Збірник наук. статей.— 2010.— №3. — С. 21.

4. Кластерний аналіз // uk.wikipedia.org.

5. *Краснокутська Н.С.* Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 352 с.

6. *Лукаць Л., Цегелик Г.* Застосування кластерного аналізу для оцінки розвитку малого підприємництва в регіонах України // Формування ринкової економіки в Україні.— 2009.— Вип. 19. — С. 73–80.

7. *Мартиненко В.* Стратегія життєздатності підприємств промисловості: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 328 с.

8. *Масліченко О.М.* Особливості ресурсного забезпечення розвитку підприємств // Економіка підприємства: теорія та практика: Збірник мат-лів III Міжнарод. наук.-практ. конф. (21 жовт. 2010 р.). — К.: КНЕУ, 2010. — С. 160–163.

9. *Новицький В.С.* Економічні ресурси цивілізованого розвитку: Навч. посібник. — К.: НАУ, 2004. — 286 с.

10. *Ревенко Н.Г.* Управління ресурсами промислових підприємств в умовах перехідного періоду: Монографія. — К.: Редакція «Бюл. Виш. атестац. коміс. України», 2000. — 256 с.

11. *Шаманська О.І.* Сучасні підходи до оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства // www.economy.nayka.com.ua.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2015.